

Yhteenveto

Suomen autonomian ajan alun johtomiehiä on pidetty usein omaa etuaan tavoittelevina opportunisteina, jotka onnistuivat hyötymään Suomen Venäjään liittämisestä. Kyseisen kaltainen käsitys on kuitenkin melko yksioikoinen. Kati Katajisto tarkastelee Suomen autonomian ajan alun johtomiehiä heidän omista lähtökohdistaan käsin, heidän henkilökohtaisen kirjeenvaihtonsa kautta. Samalla tällainen mieshistoriasta inspiraationsa ammentanut näkökulma luo uutta kuvaa koko autonomian ajan alusta ("Isänmaan ja yleisen hyvän vuoksi, Suomen autonomian ajan alun johtomiesten uhrautuminen").

Rintamaolosuhteita kuvattiin toisen maailmansodan aikaisessa Suomessa myös nuortenkirjallisuudessa. Kuinka rintamalle sijoittuvien poikakirjojen sankarien suhde kansakuntaan rakentui ja minkälaista tietoa teokset sodasta välittivät? Poikakirjojen kautta on mahdollista tarkastella laajemminkin nuoruuden merkitystä sota-ajan yhteiskunnassa. Tämä selviää Tuomas Teporan artikkelista "Poikien sota. Toisen maailmansodan aikaiset poikien sotakirjat siirtymän kuvauksena".

Mustafa Kemal Atatürkin ns. kuuden päivän puhe 1927 oli voimakkaan isänmaallinen julistus, myyttinen kertomus kansakunnan uudelleensyntymisestä, kuvaus Turkin itsenäisyys sodan sisäisestä vihollisesta ja kansan tahdosta. Toni Alaranta analysoi puheen luonnetta keskeisenä Turkin tasavallan virallisen historiankäsityksen määrittäjänä ("Mustafa Kemal Atatürkin vuoden 1927 kuuden päivän puhe Turkin tasavallan virallisen historiankäsityksen määrittäjänä").

Vuonna 1786 Suomea vaivasi outo epidemia, joka sai monet jättämään kotinsa ja vaeltamaan kohti rannikkoa muuttaakseen pienelle Saint-Barthélemy saarelle Karibian merellä. Kansallinen historiankirjoituksemme on sivuuttanut ilmiön lähes kokonaan. Epidemian taustalla oli Kustaa III:n siirtomaapolitiikka, joka ei ollut vain pompöösien itsevaltiaan oikku vaan pitkän perinteen huipennus. Aihetta käsittelee Pekka Masonen artikkelissaan "Kustavilainen siirtomaapolitiikka ja Saint-Barthélemy kuume".

Historiantutkimuksen metodit ja lähteet ovat esillä Kimmo Rentolan kolumnissa "Sua lähde kaunis katselen" sekä Ville Vuolannon artikkelissa "Tutkimusprosessi, metodit ja historiantutkimuksen ominaislaatu". Vuolannon artikkeli tarkastelee historiantutkimuksen ominaislaatua ihmistieteiden kentässä. Hän lähestyy kysymystä tutkimusprosessin analyysin kautta: miten historian tutkimustyön eri vaiheet ja tasot edellyttävät (ja siten määrittävät) erilaisia tapoja ymmärtää historian tutkimusta.

Matti Peltonen esittelee katsauksessaan (" 'New cultural history' ja kielellisen käänteän ehtyminen") uusinta keskustelua ns. kielellisen käänteän vaikutuksesta historiantutkimukseen lähtökohtanaan William H. Sewell jr:n ja Geoff Eley'n äskettäiset historiateoreettiset teokset. Keskeiset esille nostetut teemat ovat "uuden kulttuurihistorian" ja sosiaalhistorian suhde sekä meneillään oleva "käytännöllinen käänne" (the practice turn) teoreettisessa ajattelussa.